

UZROČNA, NAMJERNA I POGODBENA REČENICA

U zavisno složenim rečenicama o Ivici Kičmanoviću pronađi predikate obiju surečenica i utvrdi koja je glavna, a koja zavisna.

Ivica se teško prilagođavao jer je sve bilo drugačije nego kod kuće. Kako je bio usamljen, družio se čak i s namrštenim Žoržom. Jedne se nedjelje posebno spremiše kako bi posjetili Ivičine roditelje. Da bi tamo otišli, zarana su ustali. Ako zakasne na kočiju, propast će Ivičin dragocjeni posjet kući. Ne bi ni putovali nedjeljom da mogu kojim drugim danom.

Promotri:

Ivica se teško prilagođavao ----- ZAŠTO? → zbog različitosti. --- **POU**
 → jer je sve bilo drugačije nego kod kuće.
ZAVISNA UZROČNA SUREČENICA

Jedne se nedjelje posebno spremiše --- S KOJOM NAMJEROM?
PONm. --- radi posjeta roditeljima → kako bi posjetili Ivičine roditelje
ZAVISNA NAMJERNA SUREČENICA

POP --- Kašnjenjem na kočiju → POD KOJIM UVJETOM? ----- propast će Ivičin
 Ako zakasne na kočiju, dragocjeni posjet kući
ZAVISNA POGODBENA SUREČENICA

Zavisna **uzročna, namjerna** i **pogodbena** surečenica uvrštava se u gramatičko ustrojstvo glavne surečenice na mjesto **priložne oznake uzroka, namjere i pogodbe**.

© Odredi vrstu i drugih zavisnih surečenica u tekstu.

Službu **veznika** u tim rečenicama imaju različite **vezničke riječi** i skupovi:

uzročni: jer, kako, kad, što, budući da, zato što, zbog toga što

namjerni: da, kako, neka, ne li, samo da

pogodbeni: ako, da, kad, li, ukoliko, samo ako, samo da, samo kad.

Pazi! Pošto je **veznik** vremenske surečenice i ne valja ga rabiti kao **uzročni**.

Kao i druge priložne surečenice i ove se **odvajaju zarezom** kada su u **inverziji**, ako su **umetnute**, **naknadno dodane** ili ako se **ističu**, te ako se **nabraja** više zavisnih surečenica iste vrste.

INVERZIJA: **Budući da je bio usamljen**, družio se čak i s namrštenim Žoržom.
 U pravilu, **uzročni veznik budući da** dolazi samo u **inverziji**, a **veznikom jer** ne počinje se rečenica.

UMETNUTA: S puno volje, **samo da bi postigli što bolji uspjeh**, jedni drugima su pomagali.

ISTICANJE: Možeš, **ako hoćeš**.

NABRAJANJE: Stvarao je **da bi usrećio druge**, **da bi svijet uljepšao**, **da bi ga učinio ljudskijim**.

Pazi! Razlikuj zavisne surečenice bez obzira na isti veznik.

uzročna ----- **Kako nisam znao**, nisam ni došao.

načinska ----- **Kako skuhaš**, tako ćeš i jesti.

namjerna ----- **Kako bih** što bolje riješio zadatke, dugo sam vježbao.

objektna ----- **Neka samo gledaju kako se igra**.

Treba paziti na uporabu **glagolskih vremena** i načina u **zavisno složenim pogodbenim surečenicama**, što zavisni i o vrsti pogodbe koja se izriče.

Pogodba može biti:

a) **stvarna** – sadržaj glavne ostvarit će se ako se ostvari sadržaj zavisne surečenice:

Ivica se neće vratiti na selo, **ako završi škole (ako bude dobro radio)**.

glavna reč.: futur 1. zavisna: prezent (ako je glagol svršeni) ili futur 2.

(Ne valja s f.1.: ...ako će završiti škole.)

b) **moguća** – sadržaj glavne bit će ostvariv bude li moguć sadržaj zavisne surečenice:

Bilo bi dobro **ako bi sve napravio**

c) **nestvarna** – sadržaj glavne neće se ostvariti jer je sadržaj pogodbene nemoguć:

Da mogu, sve bih oružje uništio.

Uz **kondicional 1.** u glavnoj surečenici u zavisnoj može biti **kondicional 1. i 2., futur 2. ili svršeni prezent**.

Pazi! Umjesto **namjernom surečenicom** s **prezentom** namjeru valja izreći **namjernim infinitivom** ili **prijedložnim skupom**:

~~Idi da doneseš kruh.~~ Idi donijeti kruh. Idi po kruh.

Namjerna surečenica vezuje se **veznikom li** uz **zaničkani kondicional**:

Iskoristio sam sve svoje govorničke sposobnosti **ne bih li je uvjerio**.